

staande vrouwefiguren. In alles wat hij doet blijft hij de man van stille eerbiedige levensaandacht. Wat ten slotte zijne pogingen tot picturale vertolking van muzikale indrukken betreft, heeft niemand scherper en treffender dan Odilon Redon zijn grondfout aangegeven. Hij schreef daarover in '82: „Vlijtige en zorgvolle onderzoekingen hebben dezen artiest gevoerd naar pogingen om de muziek schilder kunstig te interpreteren, daarbij vergetende, dat geen enkele kleur de muzikale wereld kan vertalen, die uitsluitend en volkomen innerlijk is, zonder steun in de werkelijke natuur.” Fantin verbond aan de muziek lijfelijke voorstellingen, die met muziek tenslotte geen onmiddellijk verband hielden. Het is de vraag zelfs of zijne muzikale behoeften in wezen iets anders waren dan een behoefte aan picturale associaties, welke gemakkelijker in hem opleefden in de sfeer van muziek, door psychologisch wellicht nader te ontraadselen werkingen.

Of hij tot de menschen behoorde, die kleuren zien bij auditieve indrukken is zonder meer niet vast te stellen. Hoe het ook zij, het is hier de plaats niet op dit onderwerp nader in te gaan. Zij, die met zijn schilder- en teekenkunst te maken hebben, kunnen deze vraagstukken terzijde laten en in het algemeen met de door Redon aangegeven grondfout instemmen, welke het beeldend-scheppend vermogen raakt.

V

ALGEMEENE SAMENVATTING.

Wanneer in de komende jaren ooit eene geschiedenis van de schilderkunst van de vorige eeuw geschreven zal worden, welke niet uitsluitend eene opsomming van feiten, eene chronologische rangschikking of lyrische verteekeningen zal bevatten, maar waarin getracht zal worden grondtrekken op te sporen, verbanden te vinden en het geestelijk bewegen, in het beeldend-scheppend-leven omsloten, eenigermate uit de windselen te bevrijden, dan zal deze geschiedschrijver, naar het hedendaagsche gezichtspunt op de achter ons liggende eeuw te oordeelen, wellicht een groot deel van zijn arbeid moeten besteden aan het isoleeren van figuren uit tijdsbewegingen in tijdelijk saamhoorige groepen van schilders, die naar de mode van het oogenblik, het een of ander -isme werden geacht te vertegenwoordigen. In de tweede helft van de vorige eeuw is dat sectarisme, gelijk een schilderkunstig Protestantisme, tot in het absurde toegenomen. Iederen dag nog leest men beschouwingen, die figuren en werken noodlottig betrekken in bewegingen, waaraan de slachtoffers slechts tijdelijk, middellijk of in het geheel niet deel hebben; gebrek aan begripsverdieping kan steeds gemakkelijk worden verborgen achter het scherm met sectarische formules en schematische bepalingen. Reeds heeft men b. v. De g a s herhaaldelijk moeten verdedigen tegen een al te dwingend impressionistisch beslag. Ook Corot wordt telkens weder ingelijfd bij de inluiders van de impressionistische garde,